

מאורי הא"ש

שמואל שלמה טעלער - קרית יואל

לזכרו הבהיר של
כקש"ת מרנא הגה"ק
רבי אליקים
שלעזינגער
זצוק"ל
ראש ישיבת הרמ"ה לאנדאן

פרשת
שבועות תשפ"ו
גליון
טו

ב"ה

שתהיו עמלים בתורה

פא) ... אך מעל הכל היה זה הדמות אשר כל כולו תורה ביגיעה ושקידה עצומה בהתמדה נוראה בימי זקנותו כבימי בחרותו, מיוחד בניצול הזמן, יגיעתו ושקידתו בתורה היה לנו לשם ולמופת, בכל רגע פנוי כמימריה מיר היה שקוע באהבת נפשו והוא עמל התורה.

כבר בעת בחרותו זכה ללמוד בקביעות מדי יום עם מרן בעל החזון איש זי"ע במשך שנה וחצי, כאשר לעת חתונתו קיבל מהחזון איש אחד מספריו כאשר החזון איש כתב הקדשה ומכנהו ירי"ג.

אהבתו לתורה לא ידעה גבולות גם בימי בין הזמנים כאשר נסע לחופשה הרי שכל היום היה יושב ועוסק בתורה ובדרך כלל בימים אלו במקום הנופש היה מוקדש לערוך את ספריו כאשר רוב ספריו נערכו בימי הנופש.

יגיעתו עמלו ושקידתו בתורה כחד מקמאי, וכשיבה בחור כפשוטו. עד לאחרונה ממש ישב בהיכל הישיבה עם חברותא ולמד כבחור, בריתחא דאורייתא, למד עם חברותא גם בהבדלי גילאים של 80 שנה.

גם אני זכיתי לא פעם ללמוד איתו בחברותא במשך שעות, אשר אני על אף הייתי צעיר חישב להתפקע מרוב החשובנות בסוגיא, ואילו הוא על אף רום גילו היה שקוע כל כולו.

גם עלינו בני משפחתו היה כל הזמן עוקב מה המצב שלנו ותובע מאיתנו לימוד התורה היה מבקש שנכתוב חידושי תורה והוא היה מתמסר ועונה, כאשר לא פעם היה מעיר על הסגנון ודרך הלימוד,

תבע מאיתנו לכוון היטב ולהתחנן בברכת התורה, הוא עצמו היה מברך ברכת התורה בבכיות ודמעות, מתחנן ומבקש... (ממכתב נכדו הי"ו).

כל היום היא שיחתי

פב) מספר תלמידו ונאמן ביתו הר"ר יואל אורי שליט"א: הדבר הי' כאשר מורינו הראש ישיבה ז"ל כבר היה בשנות התשעים לחייו, וכרע נפל ונשבר אחד מהחוליות התחתונות שבשדרה הי". והדבר הסב לו יסורים קשים והי' קשה לו מאד לישב ולשכב.

הובילו אותו לביה"ח, ושם הי' צריך לעבור בדיקת MRI. הם ערכו הבדיקה ע"י המכשיר הנקרא open MRI היינו שבמקום הרגיל שהוא כדוגמת מכונת כביסה (וואש מאשין) עגול וארוך. (שני דפים זה ממעל זה והאדם שוכב ביניהם). וזה היה עבורו ממש יסורי איוב להעלותו על המכשיר הנ"ל ולשכב עליו, כי הדף נעשה ממתכת, והחולה שוכב על דינע מאטראץ' מבלי יכולת לזוז אף אבר אחד משך זמן רב.

מורינו זלה"ה עם הגב השבור הדבר הסב לו יסורים גדולים, וגם הי' נצרך לשכב בחוסר תנועה כדי שיצא תמונה ברורה. ואכן שכב כעשרים דקות בחוסר תנועה בעינים עצומות. אני עמדתי שם בצד, וחשבתי לעצמי על הפלא הגדול על השליטה העצמית שמורינו מצליח לשכב בחוסר תנועה עם יסורים כאלו.

כאשר נגמרה הבדיקה, והוא יצא מהמכשיר, הי' שוכב עם עינים עצומות, חשבתי אולי הוא ישן. תוכ"ד פנה אלי ואמר לי "דער שמועס אויף מוצש"ק איז שוין גרייט!!".

ראיתי כן תמהתי "רבינו עד כאן!!! עם יסורים כאלו ובמצב כזה להכין שמועס לתלמידים?!!".

ב. אולם זה היו מעשים בכל יום, שראינו תוך כדי שנתו שממלמל בלימוד וכמה פעמים אמר לי "ביינאכט אין שלאף האב איך געהאט א גאנצע מערכה א קישיא מיט א תירוץ און ראיות, און איך וועק זיך אויף נישט געשטויגן און נישט געפלוין,

נישט קיין קישיא און נישט קיין תירוץ...

וכן בזמנים היותר דחוקים אצל רוב בני אדם, למשל כחצי שעה אחר צאת הצום במוצאי היום הקדוש, או בערבי סוכות או פסח ממש עד כניסת החג הי' יושב ועוסק בתורה, בזמן שכל אחד עוסק ב'סידור הסכך', או 'קשירת הלולב' או 'הכנת הקערה' לליל הסדר וכדומה. הי' לו ישוב הדעת עד כדי שיכל לישב ולכתוב 'שטיקל תורה' כאילו עוד היום גדול.

וכן בשבת אחר הסעודה בקיץ אמר לנכדו "אני אשב על הכסא בגינה כך שאנמנם אך לזמן קצר, וכך אוכל תיכף לחזור ללימודי, כי אם אשב על הכסא שלי אני עלול לישון יותר מדי"...

וכן לעת זקנתו לא הסכים בשום אופן לנוח במיטתו בצהריים, כי אז היה עלול לישן יותר מכפי שהיה בחשבונו. רק ישב על כסא, והי' דורש ומבקש שיעירו אותו אחרי כחצי שעה או ארבעים דקות, וחזר לתלמודו ואף שהי' נרדם הרבה פעמים תוך כדי לימודו אבל ראה זה פלא, כי 'ברגע' שנתעורר הי' בתוך הסוגיא כאילו לא הפסיק כלל.

ד. זכיתי להיות נוכח בשעותי האחרונות עלי אדמות. הבחנתי איך שפיו ממלל כל הזמן, אך לא יכלתי לשמוע מה שהוא אומר, כי מללו לא היה ברור. ואיני יודע אם אמר פסוקי יחוד או חזר על תלמודו.

אך זאת ראיתי הן בביתו - והן אח"כ בבית החולים כשהייתי שם כשבע שעות קודם פטירתו - הי' עם מאסק של אור (אקסידזשען), ותקנתי ה'מאסק' על פניו, וראיתי שהוא עדיין אינו מפסיק מלמלמל.

ואולי לכבוד חג מתן תורה ממנו ילמדו מה נקרא שקיעה בתורה "בכל מצב ובכל זמן".

צורת "כולל אינגערמאן" בימינו

פג) אעתיק בזה מכתב שזכיתי לקבל ממורינו הראש ישיבה ז"ל בעניני לימוד התורה, עמל התורה, ושמחת התורה, לקראת חג השבועות הבעל"ט.

י' אד"ב תשע"ד

שוכט"ס לכבוד ידידי הרח"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

אחדש"ת. ראיתי מה שכתב אודות מעמד התורה לרגלי ארבעים שנה מאז נוסד "מבצר הכולל בקרית יואל".

ובוודאי זה יומא טבא לרבנן, לא פחות מסיום מסכת של יחיד, דהוא יומא טבא לרבנן, ובאמת כבר שמתי לב על ריבוי תלמידי חכמים שבין חסידי סאטמאר, ובוודאי אלה הם פרי תואר של הכוללים שלכם, וכה לחי, שירבו כמותם בע"ה, תלמידי חכמים, יראי ד' וחושבי שמו.

ואי אפשר שלא להזכיר בהזדמנות זו גודל של פעלו של רבינו האדמו"ר שליט"א ששם לו למטרה להרים כתר של תורה, וניכר ריבוי הלומדים על ידי זה, כי באמת שאין לנו שויר אלא התורה הזאת, תורה בעמל, בטהרה וקדושה, ויהי רצון שימשיך להצליח בזה, ביתר שאת.

ב. אשר הזכיר ידידי שאכתוב קצת מה שאני יודע מרבותי, ושנים קודמות, אודות דרכי הלימוד, ותולדות ענין הכוללים.

הנה: דרכי הלימוד היו שונים תמיד, כבר בזמן הראשונים מצאנו כן שבאשכנז ששם היה מבצרי התורה והישיבות בשעתם, ידוע חילוקי הלימודים בין הרענענסבורגער והנירענבורגער ועוד בזמן הרבינו תם והרשב"ם, וכן הי' מעולם, והביאו בשם חז"ל ע' פנים לתורה, כי התורה הלא היא גבוה מעל גבוה, לפנים לפני ולפנים, ומה שתלמיד ותיק יחדש וכו'.

הדרכה נכונה בלימוד ועסק התורה

פד) ועוד זאת אעתיק שני כתובים הבאים כאחד, ממה שכתב מוריני שליט"א לבני הי"ו, הדרכה בלימוד התורה:

הבה"ח משה דוד נ"י

שמעתי מאביך כי אתה מוסיף ללמוד בקיאות בש"ס, עלה והצלח. אבל תזכור שלא תשבה שנוסף לבקאות בעל פה עיקר הלימוד ותכליתו הוא העיון והעמקה בתורה כדי ה' הטובה עליך.

הפך בה והפך בה דכולה בה ובה תחזה וסיד ובלה בה וכו'

ידידך אליקים

ב. ג' לסדר ויעש להם בתים, י"ז טבת ה'תשפ"ג

שוכט"ס לחביבי הבחור החשוב המופלג משה דוד טעלער הי"ו.

שמעתי מאביך שליט"א כי קרוב יום החתונה בשעה טובה ומוצלחת. והנני לברך ברכת מזל טוב עם כל הברכות האמורות למי שזוכה לבנות ביתו בדרך ישראל סבא, שיהיה בסימן טוב ובמזל טוב, שפע ברכה והצלחה, אהבה ואחוה ושלוש ורעות, בריאות הגוף והנפש, לאריכות ימים ושנים טובות, ולכבוד המשפחות המיוחסות.

אביך ביקש שאכתוב הדרכה קצרה לבנות בית בישראל.

אמנם, אין לי זמן וכח כעת, כי העול המוטל עלי הוא יותר מכוחי, ואין הזמן מספיק הן ללימודים הן לצרכי ציבור כלל ופרט. יהי רצון שאמלא מקצת המוטל עלי.

Rabbi E. Schlesinger
45 St Kildas Road
London N.16 5BS
Fax: 020-8800-0279
Tel: 020-8802-6386

אבל מאהבתי אליך, שאני יודע שאתה עמל בתורה וכל רצונך לעלות במעלות עבודת ה', איני יכול להיפטר בלא כלום.

ומצד שני, מה אתה צריך לדבר?

ראשית דבר, הלא הפתיחה לחתונה היא הברכה הראשונה שאומרים בחתונה "ברוך שהכל ברא לכבודו", לחשוב בתחילת הקמת הבית שיהיה לעבוד שמו יתברך, וזה אומר הכל, התכלית כבוד שמים!

וכי תימא איך עושים זאת?

הנה נאמר בשם הגר"א ובשם החתם סופר זצ"ל, אם יש לאדם ספק איך להכריע איזה דבר, העצה שילמוד כמה שעות לשמה, ואז המחשבה הראשונה שנופלת בדעתו היא עצת ה', כי התורה שאדם לומד מטהר לבו ומיישר דעתו לדעת את ה', וזוהי עצת התורה כלפי האדם הספק שהיא צריכה להכריע, "אתה חונן לאדם דעת" וכו', "חשיבנו אבינו לתורתך וקרבתנו לעבודתך", וזוהי דעת תורה שזוכה לה האדם העוסק בתורה.

הרי אתה נמצא "בני די שישל, וואס גיטט הדרבה ועצה", ליוגן אין לערנען באמת מוט א ריינע הארץ לשם שמים באהבת התורה, נאמן זאגן ברכת התורה. נישטא קיין גרעסערע עצה והדרכה לכל ימי חייו.

ולתוספות הדרכה, ראה רמב"ם הלכות דעות סוף פרק ג' וסוף פרק ה', ומראה מקום אני לך.

ודי בזה להצליח בכל אשר תפנה.

תחול עליך ברכת ה' אתה וביתך.

שפע ברכה באהבה

אליקים שלעזינגער

וראיתי בשם רבי אלחנן זצ"ל בשם הגר"ח זצ"ל כי פשט הוא א' מורכבי לימוד, וכן משמע בכמה גמרות. על כן כ"א ילמוד וילמד כמו שקיבל מרבו, ואלו ואלו דא"ח.

והעיקר להתרחק מדרכים חדשים שלא נתקבלו מן הראשונים, אבל על דבר זה הקפידו תמיד לגמור והדר לספור, ובפרט בחורים צעירים, ללמוד הרבה גמרא רש"י ותוספות.

ומה שנהוג היום בעיקר הלימוד הוא מסביב לשיעור העיון ושם לומדים 5 או ליותר 10 דף בזמן שלם, דבר זה לא היה מעולם. ובישיבות השונות שלמדתו למדו שיעור העיון שהי' עיקר הלימוד בין 30 עד 50 דף לזמן.

בפרט שמעתי כן מרבתי זי"ע החזון איש והגר"ז זצ"ל.

הגר"ז אמר לי שלדעתי בשיבה קטנה צריכים ללמוד ג' דפים לשבוע, לערנען לייכט און שנעל ולא "לחלום" על חילוקים דקים שאינם, מה קנה בחור שיוצא מן הישיבה עם חמש או עשרה דף?

ומזה לענין הכוללים. הנה ברוב מדינות לפני מלחמה האחרונה, לא נהגו כלל בכוללים, ואפילו במקומות שהיו ה' זה רק מעט ומזער, אבל בדורינו שמו רבותינו דגש רב לכוללים. ויש לזה כזה טעמים, א' מחמת שלילה, כי בעוה"ר הרחוב מקולקלת ללא מעצור שמעולם לא ה' כזה, וצריכים לעצור אברכים עצור בביהמ"ד לבלי לצאת לשווקים עד כמה שאפשר.

אולם לדידי יש עוד סיבה לכך, כי עפ"י האמור לעיל, הנה בימי נעורי עד שהבחור בא לפרק האיש מקדש כבר למד כמה מסכתות בידיעות יסודיות וכשנכנס לכולל כבר היה בחינת ת"ח, אם שלמד אח"כ בכולל או בבתי מדרשים.

לצערינו היום האברך אחר החתונה בבחינת ידיעת התורה הוא כבחור צעיר בלימודו, וצריך לשיעורים ולמסגרת כמו בישיבה, זה מה שאני רואה במציאות.

ומהו הסיבה לכך.

בראשונה, כי בישיבה למד רק כמה דפים, וכמה דפים כאן וכאן ואין לו אפשרות להתעלות בעצמו למלא החסר (באר"י זה יותר טוב, אבל כן הוא לצעירנו בחו"ל וכו' הכא והתם).

ועוד יש סיבה לכך, שבישיבות לא מגיעים לדרגות הנחוצות, והמחוייבות ביגיעת התורה, כי בימים מקדם היה הבחור מסוגר בישיבה, וכל מוחו ומחשבתו בתורתו, וכמעט לא ידע מה שנעשה בחוצות (כן אני זוכר) והיום מחמת הטכנולוגיה המיותרת, ומחמת הפוליטיק כל בחור צריך לדעת מכל מה שנעשה בעולם הגוי ולהבדיל היהודי, באותו היום מסוף העולם ועד סופו, וזה נתפס במוחו, ולכן אי' מקום פנוי בראשו לתורתו? - אחרי החתונה ממילא נעשה יותר רציני לחשוב על עצמו ועתידו.

ושלישית מה שאמר לי החזון איש "הכוללים של ת"ח היום הוא במקום הרבנים והדיינים שילמדו וילמדו באלפי קהילות הקודש בערים ובכפרים באייראפע, שאינם היום לצעירינו, והכוללים ממלאים חסר זה".

איני יודע מחמת איזה טעמים הכריע רבינו בעל דברי יואל זצ"ל לייסד הכוללים, אשר במקומו ושעתו לא היה נהוג, אבל בימינו הכריע דעתו הגדולה על הצורך לזה.

ואיך שיהיה, הכוללים היום, הם ביהמ"ק שלנו, ויה"ר שיצליחו להרבות תורה ויראה בעולמינו, ומהם יראו ויעשו.

וכבר הארכתי יותר מדי. והנני בזה מברכו בהצלחה בהרצת דעת תורה ויראה לזכות את הרבים בסגולותיו הרבים

ידידו מוקירו עוז בשמחת פורים - אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער

אליקים שלעזינגער